

РОЗДІЛ 9

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.13

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/100>

ВИЗНАННЯ ДОКАЗІВ ОТРИМАНИХ ВНАСЛІДОК ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ НЕДОПУСТИМИМИ: АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

RECOGNITION OF EVIDENCE OBTAINED AS A RESULT OF THE CONDUCT OF A SEARCH INADMISSIBLE: ANALYSIS OF COURT PRACTICE

Аркуша Л.Л., д.ю.н., професор,
завідувач кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності
Національний університет «Одеська юридична академія»

Загородній І.В., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності
Національний університет «Одеська юридична академія»

Стародубов С.В., к.ю.н.,
доцент кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності
Національний університет «Одеська юридична академія»

В статті була проаналізована судова практика стосовно проведення обшуків, внаслідок чого було визначені позиції Верховного Суду щодо доказів, зібраних в результаті проведеного обшуку і їх допустимості: ухвала слідчого судді щодо обшуку поширюється на всі частини об'єкта щодо якого здійснюватиметься обшук; Верховний Суд зазначає про можливість проводити огляд житла чи іншого володіння особи за добровільною згодою особи, яка ним володіє; ухвали слідчого судді і, відповідно, обшуки, які було проведено на підставі інформації, отриманої з істотним порушенням прав та свобод людини – результати обшуку є недопустимими доказами в силу вимог частини 1 статті 87 КПК; проведення обшуку під виглядом огляду місця події є неприпустимим, оскільки таким чином нівелюються вимоги судового контролю, передбачені статтею 233, частиною 2 статті 234 КПК; визнаються недопустимими докази отримані за результатами проведення обшуку внаслідок невжиття слідчим, прокурором заходів щодо участі захисника, у випадку обов'язкової участі захисника, а також наявності відповідних відомостей до проведення обшуку; визнається недопустимим доказом протокол обшуку, у випадку формальної наявності понять, які фактично не перебували в місці проведення обшуку; у питанні допустимості доказів отриманих внаслідок проведеного обшуку, суди звертають увагу на дії працівників правоохоронних органів, які здійснюють обшук, а також на послідовність заповнення протоколу обшуку; обставинами, що впливають на визнання недопустимими доказів, отриманих внаслідок обшуку, також є: не роз'яснення учасникам обшуку їх прав та обов'язків, в тому числі на правову допомогу; існує можливість застосування наручників під час затримання особи, наявність яких на особі не впливає на допустимість доказів отриманих внаслідок проведення обшуку; судам необхідно конкретизувати порушені права особи під час проведення процесуальної дії результати якої будуть визнані недопустимими; фіксування обшуку допускається на бланку з незначними виправленнями надрукованого тексту, які є несуттєвими та не підтверджують наявність підстав вважати відповідний протокол недопустимим; необхідності вказувати свої зауваження та доповнення до протоколу під час його підписання або одразу після проведеної слідчої (розшукової) дії, в іншому випадку можливість довести порушення прав та обов'язків особи під час проведення обшуку обмежена.

Ключові слова: кримінальне провадження, досудове розслідування, слідча (розшукова) дія, обшук, слідчий.

The article analyzed judicial practice regarding the conduct of searches, as a result of which the positions of the Supreme Court were determined regarding the evidence collected as a result of the conducted search and their admissibility: the decisions of the investigating judge regarding the search apply to all parts of the object to be searched; The Supreme Court notes the possibility of conducting an inspection of a person's home or other property with the voluntary consent of the person who owns it; rulings of the investigating judge and, accordingly, searches conducted on the basis of information obtained with a significant violation of human rights and freedoms – the results of the search are inadmissible evidence in accordance with the requirements of part 1 of Article 87 of the Criminal Procedure Code; conducting a search under the guise of an inspection of the scene of the incident is inadmissible, since in this way the requirements of judicial control, provided for in Article 233, part 2 of Article 234 of the Criminal Code, are nullified; the evidence obtained as a result of the search as a result of the failure of the investigator, the prosecutor to take measures regarding the participation of the defense counsel, in the case of mandatory participation of the defense counsel, as well as the presence of relevant information prior to the conduct of the search, are deemed inadmissible; the protocol of the search is recognized as inadmissible evidence in the case of the formal presence of witnesses who were not actually present at the place of the search; in the issue of admissibility of evidence obtained as a result of a search, the courts pay attention to the actions of law enforcement officers who conduct the search, as well as to the sequence of filling out the search protocol; Circumstances affecting the recognition of inadmissibility of evidence obtained as a result of a search are also: failure to explain to search participants their rights and obligations, including legal assistance; there is a possibility of using handcuffs during the detention of a person, the presence of which on a person does not affect the admissibility of evidence obtained as a result of a search; courts need to specify the violated rights of a person during a procedural action, the results of which will be recognized as inadmissible; recording of the search is allowed on a form with minor corrections of the printed text, which are insignificant and do not confirm the existence of grounds to consider the relevant protocol inadmissible; the need to indicate your comments and additions to the protocol when signing it, or immediately after the investigative (search) action, otherwise the possibility of proving a violation of a person's rights and obligations during a search is limited.

Key words: criminal proceedings, pre-trial investigation, investigative (search) action, search, investigator.

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс (далі – КПК) не містить інституту повернення провадження з стадії судового розгляду на стадію досудового розслідування, що вимагає від суб'єктів стадії досудового розслідування уважності та належного виконання покладених на них повноважень. Адже стадія досудового розслідування не тільки дає попередню оцінку суспільно небезпечній події, яка містить ознаки кримінального правопорушення, однак під час неї збирають докази, на яких відповідна оцінка ґрунтується, а також, які в подальшому будуть досліджуватися на стадії судового розгляду. На вказаній стадії зібрані докази будуть досліджуватися не тільки з позиції достатності чи належності, але і буде оцінюватися їх допустимість.

КПК так визначає недопустимі докази: «недопустимими є докази, отримані внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також будь-які інші докази, здобуті завдяки інформації, отриманій внаслідок істотного порушення прав та свобод людини» [1]. Зрозуміло, що недопустимі докази не приймаються судом до уваги під час дослідження матеріалів кримінального провадження і винесення вироку, а отже правоохоронні органи не тільки не реалізували завдання стадії досудового розслідування, однак і саботували завдання кримінального провадження, реалізуючи надані їм повноваження з порушенням діючого законодавства.

У статті проаналізовано судову практику для виявлення типових порушень норм кримінального процесуального закону, які призводять до визнання доказів, отриманих внаслідок обшуку недопустимими.

Так, на практиці виникають певні неузгодженості стосовно наявності законних підстав проведення обшуку окремих частин будівлі: «суд першої інстанції зазначив, що відповідно до статей 87, 89 КПК України вказаний доказ є недопустимим як такий, що отриманий внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, оскільки постановою Печерського районного суду міста Києва від 17 жовтня 2011 року, якою було надано дозвіл на проведення обшуку в приміщенні Харківського апеляційного адміністративного суду, розташованого за адресою: м. Харків, вул. Володарського, 46, корпус 1, та в інших належних йому приміщеннях, не містить дозволу про проведення обшуку в службовому кабінеті судді Гуцала М.І. А тому суд першої інстанції, з яким погодився й апеляційний суд, дійшов висновку про те, що обшук у службовому кабінеті судді ОСОБА_1 був проведений без відповідного судового дозволу, а тому є незаконним, що й зумовило визнання доказів, здобутих у ході такого обшуку, недопустимими.

Тому Велика Палата Верховного Суду доходить висновку про те, що судові рішення в частині визнання недопустимим протоколу обшуку від 18 жовтня 2011 року службового кабінету судді Харківського апеляційного адміністративного суду ОСОБА_1 як такого, що отриманий внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, оскільки постановою Печерського районного суду міста Києва від 17 жовтня 2011 року не містить дозволу про проведення обшуку в службовому кабінеті судді ОСОБА_1 є передчасним, так само як і висновки про те, що це зумовило визнання доказів, здобутих в ході такого обшуку, недопустимими» [2].

З огляду на це необхідно зазначити про неможливість слідчого, прокурора зазначити абсолютно усі приміщення будівлі, в клопотанні про проведення обшуку до слідчого судді, в яких конкретно буде проведений обшук, оскільки невідомо де можуть знаходитися предмети, які їх цікавлять. Крім того, неможливо однозначно наперед знати про можливі приміщення будівлі, оскільки зазвичай доступ до них до проведення обшуку обмежений, а щодо приватних будинків або домоволодінь, то може бути здійснена самовільна реконструкція житлового будинку із збільшенням

житлової або загальної площі житлового будинку або на їх території можуть бути добудовані самостійні будівлі або споруди, що об'єктивно унеможливило зазначення про них у клопотанні про проведення обшуку до слідчого судді. Однак, з іншої сторони в клопотанні має бути чітко зазначені об'єкти, в яких буде відбуватися обшук, для того аби безпосередньо під час обшуку не було неоднозначностей щодо місця його проведення.

Цікавим є висновок Верховного Суду стосовно законності проведеного огляду автомобіля: «Велика Палата Верховного Суду погоджується з аргументами суду апеляційної інстанції про відсутність порушень кримінального процесуального закону під час вилучення героїну з автомобіля в ході процесуальної дії, зафіксованої в протоколі огляду місця події (транспортного засобу) від 17 листопада 2014 року без ухвали слідчого судді на обшук. Адже огляд автомобіля, у якому виявлено наркотичні засоби, проводився з дозволу його власника, якому не було відомо про те, що його транспорт засуджені використовують для перевезення наркотичного засобу.

Відповідно до частини 1 статті 233 КПК України, ніхто не має права проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ним володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім випадків, установлених частиною третьою цієї статті. Тобто, законодавцем окрім можливості проникнення до іншого володіння особи на підставі судового рішення, передбачено іншу процесуальну гарантію захисту прав особи, а саме, можливість проникнути до іншого володіння особи за добровільною згодою особи, яка ним володіє.

Оскільки згода власника автомобіля ОСОБА_13 на огляд була, то ніяких додаткових документів для вчинення цієї слідчої дії не потрібно. Отже, аргументи захисника про необхідність додаткового винесення ухвали слідчого судді про здійснення цієї слідчої дії Великою Палатою Верховного Суду відхиляються» [3].

Отже, Верховний Суд зазначає про можливість проводити огляд житла чи іншого володіння особи за добровільною згодою особи, яка ним володіє. Однак з огляду на відповідний висновок необхідно мати на увазі наступне: згода має бути добровільною, згода має бути від особи, яка ним володіє, що має належним чином підтверджуватися і відповідна процедура стосується лише огляду, а не обшуку, а отже у випадку якщо буде проводитися огляд, який трансформується у обшук, то за наслідками останнього слідчий на виконання вимог ч. 3 ст. 233 КПК має звернутися до слідчого судді.

Важливим є також реалізація на практиці доктрини «плодів отруєного дерева» навіть якщо плодами виступають результати обшуку: «з огляду на це Суд дійшов висновку, що ухвали слідчого судді і, відповідно, обшуки, які було проведено на їх підставі, стали можливими виключно через використання слідчими органами інформації, отриманої в результаті негласних слідчих дій, здійснених, як визнано судом першої інстанції, з істотним порушенням прав та свобод людини. Відповідно, Суд вважає, що за таких умов результати обшуку є недопустимими доказами в силу вимог частини 1 статті 87 КПК. Та обставина, що ці обшуки були проведені на підставі ухвал слідчого судді, яких не скасовано, не впливає на цей висновок Суду» [4]. «Правильним є висновок апеляційного суду про те, що, оскільки фактичні дані, отримані під час обшуку житла ОСОБА_1, визнано недопустимим доказом через порушення його права на захист, недопустимими доказами є і висновки фізико-хімічних експертиз, вилученої в ході обшуку речовини та самі речові докази як такі, що пов'язані між собою, та здобуті з істотним порушенням вимог КПК» [9].

Також типовою особливістю проведення огляду/обшуку є проведення фактичного обшуку під виглядом огляду (внаслідок проведення слідчої (розшукової) дії

складається протокол огляду). Нагадаємо, що окрім процесуальних особливостей отримання дозволу на проведення обшуку, навіть за наявності добровільної згоди на його проведення особи, яка ним володіє, обшук відрізняється від огляду метою – під час обшуку є конкретні речі, які планує відшукати слідчий, а також під час обшуку вчиняються активні дії для пошуку відповідних речей, які полягають у дослідженні внутрішнього змісту окремих об'єктів наявних на місці обшуку: «таким чином, у цій справі ключовим залишається питання: чи є допустимими докази, отримані в ході слідчої дії, відображеної у протоколі огляду місця події від 12 грудня 2017 року.

Суд першої інстанції визнав цей протокол і, відповідно, все вилучене під час цієї слідчої дії, недопустимим доказом, оскільки вважав, що у цьому випадку під виглядом огляду було проведено обшук. На обґрунтування свого висновку суд зазначив, що особи, які проводили цю слідчу дію, вчиняли активні пошукові дії, зокрема відчиняли та оглядали всі шафи в будинку, перевіряли вміст посуду, газової шафи та печі, перекладали та оглядали особисті речі обвинуваченого тощо. Суд першої інстанції визнав цей доказ недопустимим, оскільки обшук було проведено без відповідної ухвали слідчого судді і до внесення відомостей до ЄРДР. Суд не має підстав ставити під сумнів цей висновок суду першої інстанції. Він неодноразово визнавав неприпустимим проведення обшуку під виглядом огляду місця події, оскільки таким чином нівелюються вимоги судового контролю, передбачені статтею 233, частиною 2 статті 234 КПК» [5].

«Встановивши, що КПК України не висуває вимоги щодо безумовної обов'язкової участі захисника під час проведення обшуку житла чи володіння особи, Верховний Суд, однак, не виключає, що за певних дуже специфічних обставин нежиття слідчим, прокурором належних заходів щодо забезпечення присутності під час проведення обшуку не тільки осіб, чиї права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені, але і їх захисників може бути мати значення при оцінці допустимості протоколу обшуку. Тим не менше, результати обшуку можуть бути визнані недопустимим доказом через нежиття слідчим, прокурором таких заходів лише за умови, якщо це в сукупності з іншими специфічними обставинами проведення обшуку на практиці призвело до істотного порушення прав людини» [6]. Щодо визнання недопустимими доказів отриманих за результатами проведення обшуку внаслідок нежиття слідчим, прокурором заходів щодо участі захисника, необхідно нагадати про ст. 52 КПК, яка визначає випадки обов'язкової участі захисника, а також наявності відомостей стосовно необхідності реалізації ст. 52 КПК до проведення обшуку. Окрім цього для визнання доказів отриманих внаслідок обшуку доказів недопустимими для судів встановлюється додаткова вимога: «суди не навели в оскаржених рішеннях такі виключні та специфічні обставини проведення обшуку в цьому кримінальному провадженні, які б указували на те, що нежиття слідчим або прокурором заходів щодо забезпечення участі захисника при проведенні обшуку (чого в принципі закон не вимагає) в даному конкретному випадку призвело до істотного порушення прав ОСОБА_1» [6].

Верховний Суд звертає увагу і на належне виконання понятими своїх процесуальних обов'язків, а також на наявність понять як елементу гарантій у кримінальному процесі: «зокрема, суд першої інстанції визнав недопустимим доказом протокол обшуку від 16 березня 2016 року, пославшись на показання понять ОСОБА_4 та ОСОБА_5, які у ході допиту повідомили, що всупереч вимогам частин 3, 7 статті 223 КПК слідчу дію було розпочато до прибуття ОСОБА_1, вони не заходили на територію, де проводився обшук, металобрухт при них не зважувався.

При цьому Суд зауважує, що при проведенні слідчих дій участь понять є гарантією правильного відображення

обставин та фактів, що мають значення для кримінального провадження, у процесуальних документах» [7].

У питанні допустимості доказів отриманих внаслідок проведення обшуку, суди звертають увагу на дії працівників правоохоронних органів, які здійснюють обшук, а також на послідовність заповнення протоколу обшуку: «крім того, суд першої інстанції визнав недопустимим протокол обшуку від 15 червня 2018 року у приміщенні домоволодіння та господарських приміщень ОСОБА_1, при цьому послався на показання свідка ОСОБА_3, яка у своїх поясненнях вказувала на присутність працівників правоохоронних органів, яких було багато і вона не встигла за всіма. Також пояснила суду, що один із працівників поліції, який безпосередньо здійснював обшук, був із сумкою. Крім того, суд у своєму рішенні зазначив, що протокол обшуку не містить відомостей щодо послідовності дій співробітників поліції при його проведенні» [8].

Обставинами, що впливають на визнання недопустимими доказів отриманих внаслідок обшуку також є: не роз'яснення учасникам обшуку їх прав та обов'язків, в тому числі на правову допомогу, про що зазначається у наступному судовому рішенні: «як убачається з ухвали апеляційного суду, зі змісту протоколу обшуку від 26 серпня 2015 року суд достеменно встановив, що слідчим не виконано вимог ч. 3 ст. 223 КПК, відповідно до якої учасникам слідчої дії обов'язково мають бути роз'яснені їхні права та обов'язки. Протокол обшуку не містить відомостей про те, що ОСОБА_1 перед початком такої слідчої дії, як обшук були роз'яснені його права та обов'язки, передбачені ст. 42 КПК, у тому числі право на правову допомогу. Підпис про ознайомлення з цими правами у протоколі обшуку відсутній. Зазначені обставини залишилися поза увагою місцевого суду і будь-якої оцінки їм не надано» [9].

Верховним Судом звертається увага на можливість застосування наручників під час затримання особи, наявність яких на особі не впливає на допустимість доказів отриманих внаслідок проведення обшуку: «суд першої інстанції, визнаючи недопустимим доказом протокол обшуку у службовому кабінеті ОСОБА_2, послався на те, що під час проведення вказаної слідчої дії до підозрюваного було застосовано наручники, тобто допущено жорстоке поводження, а також було порушено його право на захист.

Суд апеляційної інстанції належним чином не перевірів і не спростував доводів апеляційної скарги прокурора, що наручники (кайданки) було застосовано до ОСОБА_2 у зв'язку із здійсненням процесуальної дії – затримання і у порядку, регламентованому Законом України «Про національну поліцію», а не у зв'язку з проведенням слідчої дії – обшуком.

Колегія суддів звертає увагу, що суди першої і апеляційної інстанцій, визнаючи, що було порушено право на захист ОСОБА_2 під час проведення обшуку в службовому кабінеті, який є приміщенням органу місцевого самоврядування, мали зазначити, які саме визначені статтями 20, 42 КПК права підозрюваного було порушено. Належало врахувати і положення статей 234, 236 КПК у редакції, що діяла на час проведення слідчої дії» [10]. Також, з відповідної позиції Верховного Суду вбачається необхідність конкретизувати порушені права особи під час проведення процесуальної дії результати якої будуть визнані недопустимими.

Фіксування обшуку допускається на бланку з незначними виправленнями надрукованого тексту, які є несуттєвими та не підтверджують наявності підстав вважати відповідний протокол недопустимим: «апеляційний суд, перевіряючи доводи апеляційних скарг засудженого та його захисника в частині визнання зазначеного протоколу обшуку недопустимим доказом, оскільки в ньому наявні суттєві виправлення, встановив, що протокол обшуку складено слідчим Побережним Д.А. з використан-

ням бланку протоколу іншого слідчого, чим пояснюються відповідні виправлення. Даний факт підтвердив і слідчий Пархоменко Д.А. під час його допиту в суді апеляційної інстанції. Врахувавши зазначені обставини та повторно дослідивши вказаний протокол обшуку, суд апеляційної інстанції прийшов до висновку, що виправлення у вказаному процесуальному документі несуттєві та не підтверджують наявності підстав вважати такий доказ недопустимим» [11].

Необхідно звернути увагу на можливі описки у прізвищах осіб, які проживають у будинку, де необхідно провести обшук: «зокрема у своєму рішенні суд зазначив, що в ухвалі слідчого судді про надання дозволу на проведення обшуку дійсно неправильно зазначено прізвища осіб, які проживають у будинку, де необхідно провести обшук, проте зазначене не вказує на незаконність цього рішення, а лише свідчить про наявність описки у прізвищі» [12].

Верховний Суд звертає увагу на необхідності вказувати свої зауваження та доповнення до протоколу під час його підписання, або ж одразу після проведеної слідчої (розшукової) дії, в інакшому випадку можливість довести порушення прав та обов'язків особи під час проведення обшуку обмежена: «твердження сторони захисту про те, що у слідчій дії брали участь інші, невідомі особи, суд визнав безпідставними пославшись на дані протоколу обшуку, в якому відсутні жодні зауваження та доповнення, в тому числі й з цього приводу. Протокол складено та підписано прокурором Рулевським О.О., а також він підписаний понятими та іншими особами, що в ньому зазначені, котрі брали участь у слідчій дії. В протоколі містяться відомості відносно послідовності проведених дій, опису отриманих результатів та виявлених речей, при цьому жодні зауваження він не містить, відтак істотних порушень вимог КПК судом не встановлено» [12].

Проаналізувавши наявну судову практику, необхідно зазначити про наступні позиції Верховного Суду щодо доказів зібраних в результаті проведеного обшуку і їх допустимості:

- ухвала слідчого судді щодо обшуку поширюються на всі частини об'єкта щодо якого здійснюватиметься обшук;
- Верховний Суд зазначає про можливість проводити огляд житла чи іншого володіння особи за добровільною згодою особи, яка ним володіє;

- ухвали слідчого судді і, відповідно, обшуки, які було проведено на підставі інформації, отриманої з істотним порушенням прав та свобод людини – результати обшуку є недопустимими доказами в силу вимог частини 1 статті 87 КПК;

- проведення обшуку під виглядом огляду місця події є неприпустимим, оскільки таким чином нівелюються вимоги судового контролю, передбачені статтею 233, частиною 2 статті 234 КПК;

- визнаються недопустимими докази отримані за результатами проведення обшуку внаслідок невжиття слідчим, прокурором заходів щодо участі захисника, у випадку обов'язкової участі захисника, а також наявності відповідних відомостей до проведення обшуку;

- визнається недопустимим доказом протокол обшуку у випадку формальної наявності понять, які фактично не перебували в місці проведення обшуку;

- у питанні допустимості доказів, отриманих внаслідок проведеного обшуку, суди звертають увагу на дії працівників правоохоронних органів, які здійснюють обшук, а також на послідовність заповнення протоколу обшуку;

- обставинами, що впливають на визнання недопустимими доказів отриманих внаслідок обшуку також є: не роз'яснення учасникам обшуку їх прав та обов'язків, в тому числі на правову допомогу;

- існує можливість застосування наручників під час затримання особи, наявність яких на особі, не впливає на допустимість доказів отриманих внаслідок проведення обшуку;

- судам необхідно конкретизувати порушені права особи під час проведення процесуальної дії результати якої будуть визнані недопустимими;

- фіксування обшуку допускається на бланку з незначними виправленнями надрукованого тексту, які є несуттєвими та не підтверджують наявності підстав вважати відповідний протокол недопустимим;

- якщо у ході проведення обшуку були порушені права та обов'язки особи, вона має вказувати свої зауваження та доповнення одразу, бажано у протокол обшуку під час його підписання або ж одразу після проведення слідчої (розшукової) дії. Чим пізніше особа заявить про порушення її прав та обов'язків під час проведення обшуку – тим більші шанси на їх критичну оцінку судом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
2. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 11 грудня 2019 року, судова справа № 536/2475/14-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86365236>
3. Постанова Великої Палати Верховного суду від 16 жовтня 2019, судова справа № 640/6847/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85174578>
4. Постанова Першої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 05 лютого 2019 року, судова справа № 754/12820/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79883011>
5. Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 19 січня 2021, судова справа № 584/27/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94452942>
6. Постанова Третьої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 15 вересня 2021 року, судова справа № 476/579/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99764357>
7. Постанова Першої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 23 квітня 2019 року, судова справа № 222/1196/16-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81722354>
8. Постанова Першої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 01 лютого 2022 року, судова справа № 608/1293/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102941455>
9. Постанова Третьої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 22 січня 2020 року, судова справа № 661/4353/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87144517>
10. Постанова Першої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 25.08.2018 року, судова справа № 210/44/12/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76859981>
11. Постанова Першої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 07 листопада 2019 року, судова справа № 145/972/16-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85614562>
12. Постанова Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 03.02.2022 року, судова справа № 318/2921/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103056854>